

- дошкільників. *Педагогічні науки*. 2020. № 75–76. С. 3–7.
4. Гнізділова О., Лукашова Ю. Виховний потенціал сучасної дитячої літератури у процесі професійної орієнтації дошкільників. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки*. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2020. Вип. 49. С. 15–23.
 5. Гриценко С. Ознайомлення дітей із професіями дорослих. *Дитячий садок*. 2010. № 40 (568). С. 10–12. 29.
 6. Гриценко С., Антоненко О., Плясова В., Котова Л. Кожна професія – найважливіша. *Дитячий садок*. 2010. №40 (568). С. 17–23.
 7. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія / наук. ред. А.М. Богуш; за заг. ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
 8. Дубовик Ю. О. Калейдоскоп професій. Використання комп'ютерних ігор у процесі ознайомлення дошкільників з професіями : методичний посібник. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 33 с.
 9. Тернопільська В.І., Новиченко А.В. Особливості формування уявлень про професії у дітей старшого дошкільного віку. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя (Серія: психолого-педагогічні науки)*. 2019. № 2. С. 83–88.
 10. Чігіріна О.В. Діагностика професійної орієнтації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ. *Дошкільний навчальний заклад*. 2010. №5 (41). С. 7–9.

УДК 373.2.091.33-027.22:796

Тіхонова А.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Ковалевська Н. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРЕДМЕТНО-ІГРОВОГО ПРОСТОРУ В СУЧАСНИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглядаються нові тенденції організації предметно-ігрового простору в сучасному закладі дошкільної освіти. Розглянуто основні принципи створення розвивального середовища з огляду на сучасні дослідження психолого-педагогічної науки. Висвітлено вплив предметно-ігрового простору на формування необхідних компетентностей дитини, запропоновано рекомендації щодо впровадження сучасних рішень в організації ігрового простору дошкільних закладів.

Ключові слова: предметно-ігровий простір, розвивальне середовище, ігрова діяльність, заклад дошкільної освіти, організація освітнього простору, STREAM-освіта

Постановка проблеми. Стрімкі зміни в суспільстві спонукають до реформування системи дошкільної освіти. Серед широко спектру інноваційних підходів особливо актуальним є питання про організацію тематичного ігрового простору, що відповідає сучасним вимогам та сприяє всебічному розвитку дитини. Традиційний організаційний підхід предметно-ігрового середовища не повною мірою враховують сучасні вимоги до організації освітнього простору.

Дошкільники не лише живуть в епоху цифрових технологій, але й є активними суб'єктами цифрової реальності. Вони потребують інноваційного підходу до організації свого освітнього простору. Українські педагоги усвідомлюють необхідність переосмислення принципів створення предметно-

ігрового середовища, що відповідає потребам сучасних дошкільнят та сприяло формуванню необхідних компетентностей.

Аналіз останніх досліджень. Чимала кількість дослідників звертали увагу на проблеми організації розвивального ігрового простору в умовах сучасного закладу дошкільної освіти. Теоретичні і методологічні аспекти створення розвивального середовища розглядали наші науковці О. Кононко, К. Крутій, О. Чепка. Особливості впливу тематичного ігрового середовища на розвиток дітей перебувають у фокусі уваги Т. Поніманської, Н. Гавриш. Нетрадиційні підходи до організації освітнього простору заснований на роботах І. Рогальської-Яблонської, О. Косенчук, Н. Любченко. Особливості впровадження STREAM-освіти в дошкільних установах розглядають у своїх доробках К. Крутій, І. Шоробура.

Виклад основного матеріалу. Сучасна організація ігрового простору в дошкільних установах передбачає дотримання як традиційних, так і інноваційних підходів. Успішне впровадження інноваційних підходів неможливе без належної підготовки педагогів. Для вихователів закладів дошкільної освіти проводяться семінари та тренінги, а також надається певна методична підтримка [1, с.45-52].

Ми вважаємо, що під час створення предметно –ігрового середовища чільне місце посідає принцип *поліфункціональності*. Дотримання цього принципу забезпечить можливість гнучкого перетворення середовища відповідно до освітніх цілей і потреб дітей. Ігрові модулі та обладнання повинні бути універсальними і їх можна використовувати в різних видах діяльності. Наприклад, мобільна меблі-трансформер може стати в нагоді як при організації освітніх заходів, так і в сюжетно-рольових іграх [8, с.179-184].

Взаємодія навколишнього середовища забезпечується створенням умов для активної взаємодії дітей з елементами простору. Важливо мати матеріали та обладнання, що стимулюють самостійний вибір досліджень, експериментів і видів діяльності. Інтерактивний елемент повинен забезпечувати негайний зворотний зв'язок, що підтримує пізнавальний інтерес дитини [4, с.6-7].

Принцип *інклюзивності* реалізується шляхом створення безбар'єрного середовища, доступного для всіх дітей незалежно від особливостей розвитку. Це включає в себе наявність спеціального обладнання, облік ергономічних вимог і забезпечення комфортного доступу до всіх зон активності [7, с.23-28]. Особлива увага приділяється розробці адаптивних систем навчання та створенню персоналізованих освітніх траєкторій. Це дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожної дитини і забезпечувати оптимальні умови для його розвитку. На думку дослідників, правильно організований предметно-ігровий простір здатний підвищити ефективність освітнього процесу на 30-40% та значно поліпшити показники розвитку дітей [3, с.89-97].

Планування і конфігурація простору вимагають ретельного підходу до *зонування приміщень*. Важливо збалансувати активні та тихі зони та забезпечити можливості для індивідуальної та групової роботи. Матеріально-технічне забезпечення повинно відповідати сучасним вимогам безпеки та екології. Перевага віддається натуральним матеріалам і енергоефективним

рішенням. Особлива увага приділяється ергономіці меблів та якості освітлення [9, с.3-5].

Композиція *тематичних зон* передбачає створення спеціальних просторів для різних видів діяльності. *Куточки для дослідно-експериментальних досліджень* наповнюються сучасним обладнанням: мікроскопами, лупами, вагами, природничими колекціями. Важливим фактором є наявність метеостанції та центрів води й піску, які дозволяють проводити практичні спостереження за природними явищами. *Конструкторська майстерня* оснащена різними технічними конструкторськими наборами, включаючи 3D-конструктори та модульні системи. Особлива увага приділяється матеріалам для створення прототипів, які дозволяють дітям втілювати власні інженерні ідеї [5, с.2-6].

В сучасних закладах освіти організовують *STREAM-зони*, які є комплексними освітніми осередками, які передбачають формування необхідних компетентностей [6, с.3-7].

Сучасний тематичний ігровий простір активно інтегрує цифрові технології. QR-коди дозволяють організовувати освітні квести та створювати інтерактивні маршрути. Елементи доповненої реальності збагачують освітній процес та роблять його більш захоплюючим для дітей. Мультимедійні рішення включають використання інтерактивних стін, проекційних систем та звукових інсталяцій. Важливо правильне поєднання технічних елементів і традиційних засобів навчання та виховної роботи [11, ст.7-15].

Роботоцентр оснащений програмованими роботами та електронними конструкторами, придатними для дошкільного віку. Важливим фактором є наявність інтерактивних панелей управління і систем для початкового програмування для розвитку алгоритмічного мислення [10, с.43-48].

Творча майстерня обладнана багатофункціональними мольбертами і станціями для роботи з різними матеріалами. Особлива увага приділяється організації виставкових просторів та місць для збереження дитячих робіт.

В основі *сюжетно-рольової гри* лежать модульні меблі-трансформери і тематична атрибутика. Інтерактивна панель дозволяє створювати різні ігрові середовища і надавати підтримку.

Важливою сферою є розробка екологічних рішень та *створення природного середовища проживання*.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На нашу думку, актуальним залишається питання фінансового забезпечення організації предметно-ігрового простору. Варто приділити увагу вивченню можливостей впровадження технологій штучного інтелекту, розробку нових інтерактивних освітніх рішень і вивчення можливостей віртуальної та доповненої реальності. Все більшою актуальності набуває проблема створення адаптивних освітніх середовищ, що враховують індивідуальні особливості дитини. Крім того, зберігається необхідність у постійному професійному розвитку педагогічного персоналу, пошуку оптимального балансу між традиційними та інноваційними підходами.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Сучасні підходи до організації освітнього простору в закладах дошкільної освіти. *Вісник психології і педагогіки*. 2022. № 31(2). С. 45-52.
2. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Київ: Слово. 2023.
3. Гаврилук С. М. Інноваційні технології в дошкільній освіті: від теорії до практики. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2023. № 38(1). С. 89-97.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті. Київ: Академвидав. 2024.
5. Карабаєва І. І. Сучасні підходи до організації предметно-просторового середовища в закладах дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2023. № 12. С. 2-6.
6. Крутій К. Л. STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерного мислення. *Дошкільне виховання*. 2023. № 2. С.3-7.
7. Кузьменко В. У. Розвиток творчості дошкільників у предметно-ігровому середовищі. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2024. №1. С. 23-28.
8. Половіна О. А. Інтеграція інноваційних технологій в освітній простір закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. №51. С.179-184.
9. Рогальська-Яблонська І. П. Проектування освітнього середовища в сучасному закладі дошкільної освіти. Умань: ВПЦ «Візаві». 2023.
10. Савченко, О. В. 2024. Цифрова трансформація дошкільної освіти: виклики та перспективи. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. №1. С.43-48.
11. Сисоєва, С. О. Освітні технології: методологічні аспекти. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2023. №1-2. С.7-15.
12. Фасолько Т. С. Організація ігрового простору в сучасному закладі дошкільної освіти. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2023.
13. № 2(12). С.154-158

УДК 37.018.1.064:179.2-053.4

Тютюнник В. О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Ковалевська Н. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА НА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті теоретично досліджено вплив сімейного насильства на особистісний розвиток дитини дошкільного віку. Проаналізовано наукові підходи до вивчення емоційних та психологічних наслідків сімейного насильства. Розкрито особливості впливу насильства на формування емоційної регуляції, соціальних навичок і самооцінки дошкільників. Представлено рекомендації для педагогів та психологів щодо надання допомоги дітям, які зазнали сімейного насильства, з акцентом на розробці реабілітаційних програм.

Ключові слова: сімейне насильство, особистісний розвиток, діти дошкільного віку, емоційна регуляція, соціальна адаптація.

Постановка проблеми. Сімейне насильство є глобальною соціальною проблемою, що негативно впливає на всебічний розвиток дітей, особливо в дошкільному віці, коли формуються основи особистості, поведінкові моделі та емоційна стабільність. Ранній вплив насильства в сім'ї може порушити